

ప్రజా సేవకుడు

శ్రీ కె. సభా

నంజప్ప చాలా నాజూకైన మనిషి. నలభై సంవత్సరాలు నిండినా నవనాగరికత ఆయనలో కాట్యం చేస్తూనే వుంటుంది. గోరంచు మిలుకుంబె, యం, యస్, లాంగ్ క్యాత్ జాబ్బు, టర్కీ టవలు అతడు ఆస్వాద్యంగా వాడే దుస్తులు. మెలివేసిన మీసాల కొసల్లో గజనిమ్మ పండ్ల నుంచి తే ఆలూగ్ నిలబడుతాయని ప్రతీతి. ఆ తీవి ఆ దర్పము గ్రామాన్నింతా నూడలెత్తించేవి.

రెండవ ప్రపంచ యుద్ధంలోనే నంజప్ప రాజకీయాల్లో ప్రవేశించాడు. ఆనాడు తాను చేసిన సమాకారానికి ప్రభుత్వం దివాక బహదూర్ అనే బీరుదాన్నిచ్చి సత్కరిస్తుందని ఆశించాడు. కానీ అలా జరగలేదు. చివరకు జిల్లా బోర్డుకు మెంబరుగా నామినేట్ చేశారు.

ఇంతలో దేశంలో కాంగ్రెస్ పార్టీ హడావిడి పోయింది. ఫలితంగా ఏదో స్వతంత్రం వచ్చేసిందన్నారు. దేశమంతా వెంటనే మారిపోతుందన్నారు. దేశం ఎంతమట్టుకు మారిందో ఎవరికీ తెలియదుగానీ నంజప్ప మాత్రం కొద్దిగా మారిపోయాడు. టర్కీ తువ్వలు స్థానే సరిగంచు ఖాదీపంచ; కట్టుపంచ స్థానే ముతక ఖద్దరు; లాంగ్ క్యాత్ స్థానంలో కావిరంగు దేశీయజాబ్బు కనబడ్డాయి. మీసాలనుగూడా కొద్దిగా కత్తిరించాడు. చలవ కళ్ళజోళ్లు ఒక క్రొత్త ఆందాన్ని తెచ్చిపెట్టింది.

ఏవో ఎన్నికలు మన్నికలు అంటుండగానే నంజప్ప కాంగ్రెస్ రాజకీయాల్లో అంతగా కనబడకపోయినా ఏదో మళ్ళీ ఒక ముఖ్య స్థానాన్ని ఆక్రమించినట్టు మాత్రం తెలిసింది. ఆనాటినుండి వారిలో చాలా ప్రత్యేకతలు కనబడుతూ వచ్చినై.

గ్రామానికి సంబంధించిన సమస్త వ్యవహారాలూ తనచేతిమీదుగానే జరగాలనే పట్టుదల వారిలో ఎక్కువైంది.

కుంట కట్ట మరమ్మత్తుకోసం గ్రామములను రాయబారం తీసుకెళ్ళాడు. దైవకార్యంలాగా అందరూ నడుంకట్టి అనుకరించారు. బిడువేల, రూపాయల కాంట్రాక్టు. అందులో మూడువేలు నంజప్పగారు శుభ్రంగా మిగుల్చుకున్నట్టు తేలడానికి ఎన్నో కోజాలు పట్టలేదు. ఆకోజానుండి నంజప్ప అంటే గ్రామంలో ఎవరికీ పడదు. కానీ పైకి మాత్రం ఆయన్ని గౌరవించక ఎవరికీ తప్పలేదు.

నంజప్ప చాలా మంచివాడేగాని లంచగొండి అని కొందరనేవారు. కాదు వారు గొప్ప కార్య సాధకులు. ఎన్నో తరాలనుండి రిపేరుకాని కుంట కట్ట వారి కాలంలో రిపేరైందని మరికొందరు పొగిడేవారు.

కాలం యిలా దొరుకుపోతుంటే కరువుదేవత వికటాటవోస ఘోషలతో గ్రామంలో అడుగు పెట్టింది. రైతులనదనున్న బంగారంలో ముప్పాకిక వంతు నంజప్ప బొక్కసంలో దాక్కోవలసి వచ్చింది. నంజప్ప మాత్రం చాలా మరుగూ బహు ముషెరుగా ప్రజాసేవలో లీనమైనాడు. ఆతనికి తీరిక అంటూ చిక్కడంలేదు. దాదాపు పంద చెడ బావులు కంట్రాక్టు వుచ్చుకొన్నాడు. చాలినంత డబ్బులు ఖర్చుపెట్టి అధికారుల అండ దండల్ని సంపాదించాడు. లోన్ను అధికారులకు ఎన్నో విండులు చేశాడు. ఆ మట్టుపట్ట గ్రామాలనుండి తన యింటికి అనుదినం లెక్కలేనన్ని కోడిగ్రుడ్లు పాలకావిళ్ళు వస్తుండేవి. ఇప్పుడు నంజప్పగారి యిల్లు సగరైపోయింది. వారికి ఒక చిన్నకారు

గూడావుంది. అతడు కష్టజీవి గనుక ప్రభుత్వం గూడా గమనించి వ్యవసాయాభి వృద్ధికి పదివేల రూపాయలు ఆర్జీ పెట్టింది. ఆ దబ్బుతో క్రొత్తగా బస్సురూటు సంపాదించి ప్రయాణీకుల సౌకర్యం కోసం బస్సును ఆవసరమైతే ఎక్కువసార్లు నడుపు తున్నాడు. రూటు కోణాకు మూడుఫూటలిస్తే ప్రజల సౌకర్యార్థం. బడుసార్లు నడిపిస్తాడు. ఎవరికి నీటులేదనకుండా ఓవర్లో డేవేనే ధర్మ న్యాయం నంజప్పలో మూ రీధివించింది.

బస్సువ్యాపారం ప్రారంభించి నప్పటినుండి నంజప్ప పలుకుబడి బాగా పెచ్చింది. నంజప్ప బస్ సర్వీస్ పరివారం గూడా కొంత బలమిచ్చింది. నంజప్ప మాటకు ఎదురులేదంటే అతికయ్యాకీ అట్టి వుండడు.

గ్రామంలో రైతులు చాలా నీరసించి పోయారు. ప్రక్కంటి వరాలు తన పదిఎకరాలు అమ్మాలను కున్నాడు. అదివరకే రెండువేలు నంజప్పకు అప్పు బడ్డాడు గనుక ఏడువేలకు పొలనిచ్చి రెండువేలు అప్పుపోగా వెయ్యిరూపాయలు బాకీగావుంచి రెండు వేలువుచ్చుకొని కెల్లిపోయాడు. పదియెకరాల ఆసామే వెళ్ళాక చిల్లర రైతుల విషయం చెప్పనే పనిలేదు. ఎవరికి వారే యమునాతీరే విపోయారు. సగంమంది పొలాలు నంజప్పకే ధారపోశారు. గ్రామంలో జనాభా చాలా మట్టుకు తగ్గిపోయింది. షిగిలివ ఆ కొద్దిమంది వచ్చి మేమూ పూరువదలి వెతుకున్నామని గోలచేశారు.

నంజప్ప దయాకర్ని వృద్ధయుడు గదాని కని కరించారు. మీరంతా భయపడకండి, మీకు గంజి పోయిస్తానని అభయహస్తమిచ్చి అందరూ యిందులో సంతకాలు పెట్టండంటూ ఒక మహాజరు వ్రాసి పెట్టాడు. కులీలు రైతులు సంతోషంతో వ్రేలి ముద్రలు వేశారు.

ఆ ఉదయమే నంజప్ప బాగా ముస్తాబై చక్కా జిల్లా అధికారి బంగళాకు వెళ్ళాడు. నా గ్రామం స్వకాసంలా తయారైంది. గంజికేంద్రం పెట్టకుంటే ఎవరిప్రాణాలూ దక్కవు, కనికరించాలంటూ ఆర్థి

చాడు. అందులో తానే స్వయంగావుండి నిర్వహిస్తానని నచ్చకెప్పి పదిమాటలు జొన్నలు నాల్గు బస్తాలు వులిపాయలు, రెండుబస్తాలు పెసలు, రెండు బస్తాలు గోధుమలు, బస్తా ఉప్పు, బండకెక్కించు కొన్నాడు. బంగళా దాటుకొన్నదే వేరం ప్రారంభమైంది. ఉచితంగా వచ్చిన సామ్మగనుక బడు వందలకు అక్కడే విడిలించుకొని యిల్లువచ్చి చేరాడు.

గంజి కేంద్రం ఆరంభమాయుందని గంజెదాసతో నున్న గ్రామస్థులు ఏమయిందంటూ అడిగారు. ఇంకోవారం అన్నాడు. ఇలాగా మూడుమాసాలు దొరి పోయినై. నంజప్పగారికి వ్యాపారంలో అప్పుడే మూడువేలు లభించినై.

ఈలోగా ఎవరో కిట్టనివారు మెల్లగా పుకారు లేవదీశారు. నంజప్ప గంజిగంజలు అమ్మి వేస్తున్నాడని. వెంటనే నంజప్ప మేలకొని దేనికైనా మందిదని ఊళ్లో ఒకచోట గంజెదాడి ప్రారంభించాడు. కోణాకు 20 శేర్ల జొన్ననూక, 5 శేర్ల బియ్యం, మూడు శేర్ల పెసరపప్పు, ఒక్క మణుగు ఉల్లిపాయలు లెక్కచూపుతూ డిజిస్ట్రను సక్రమంగా వుంచాడు. పనిచేసే వారికి జీతాలు; కట్టెల ఖర్చులు; మోతమాలీలు; బండి బాడుగులు; వీటిక్రింద ప్రతివెలా వందా యాభై రూపాయలు లెక్కచూపేవాడు. నిజానికి నాలుగు శేర్ల జొన్ననూకలు పోసి రెండు బాసలు గంజికాచి అందులో రెండు బాసలు నీరుపోసి నాలుగుబాసలు పోయించేవాడు. ఆ గంజిగూడా తనపొలంలో నేద్యం చేసేవారికేగానీ యితరులకు ఒక్కచుక్కైనా పోసేవాడు కాదు.

ఈ విషయం అంతా ఆ పూరి కరణంగానికి తెలియక పోలేదు. ఆయన యిందులో కల్పించుకుంటూ దానే, ముసారుగా కరణంగానికి కోణాకొక శేర్ల బియ్యం పంపించేవాడు. ముసనబుగారి యింట్లో కోణా పెనెరట్టే టిఫిన్లెపోయింది. కరణంగానికి ప్రతివూటా ఉల్లిగడ్డల సాంబారు రుచిగావుండేది నంజప్ప మాత్రం కోణాకు ఇరవైనాలుగు శేర్ల చొప్పున మిగిల్చి ఎప్పుటికప్పుడు అమ్మి వేసేవాడు.

కరణం మనసలులు చేతిలో వున్నార గనుక ఆయనకు యే తోందరగూడా లేదు.

ఇంతలో ఆ గ్రామానికి ఒక కొత్త స్కూల్ చూస్తే బదిలీ అయ్యాడు. ఆయన చాలా పని వాడు. ఓ నాడు గంజి కేంద్రాన్ని చూచాడు. అతనికి చాలా ఆశ్చర్యం గల్గింది. వారి స్వగ్రామంలో గంజిపోస్తున్నార గానీ ఆ విధానం లేదు...

అక్కడ ప్రతివానికి చీటియిచ్చివున్నారు. ఆ చీటిమాచి అందులో గుర్తుపెట్టుకొని గంజిపో

యించుకోవాలి. ప్రతి వానికీ ఆర్కే రకు తక్కువ కాకుండా పోస్తారు. పైగా అక్కడ యిచ్చే రేషన్ యింతే వివా ప చేసు కడవలు నిండుతాయి. వాటిలో వులి పాయలు పెసరపప్పు గోధుమలు కలిసి వుండడంవల్లా చాలా కమ్మగా ముసు రంగా రుచిగా కూడా వుంది. అక్కడ కూలీ లందరూ సరదగా పో నుకొని సంతోషంగా త్రాగి వెడుతుంటారు. గంజిపోనేవారు నవ్వు ముఖాలతో వుంటారు. పనిచేసేవారు వుచితంగా చేస్తారు.

కట్టెలు గంజిత్రాగేవారే స్వయంగా బండ కొద్ది తెచ్చి పారేస్తున్నారు. గంజిదొడ్డికి ఒక ప్రత్యే కమైన కొట్టంవేయబడింది. చక్కని పందిరి నీడ కోసం నిర్మించబడింది. గ్రామంలో యువకులందరూ క్రడపుచ్చుకొని పనిచేస్తుంటారు. గంజిగూడా చాలా మెత్తగా ఎక్కువ గట్టిగా కనబడుతుంది.

శానీ యిక్కడ అలాగారేదు. యెమకింగర అ లాగా యిద్దరు మనుష్యులు నిలుపు కట్టెలుచ్చుకొని ఆ యనాస బిడ్డల్ని గెంటిచేస్తున్నారు. ఆ తోపులో వృద్ధులు నేలమీదపడి సోలిపోతున్నారు. ఒకటి తోక్కు అడుగునపోగా మిగిలి కొద్దిగా వాషనచేసే కుడితికోసం పడుతున్న కీచులాట: ఆ విమోదపూరిత నయనాలనుండి చిమ్ముతున్న ఆకలివ్యాలు ఆతని కడుపును రగిల్చివేసివై.

“ఎవరి గంజిపోయటం? ప్రభుత్వమా? ప్రత్యేక

మైన సంస్థదైన పోస్తున్నదా?” అన్నాడు పంతులు. మాకు తెలియదన్నాడు ఆ గంజిపోనే కింక రుడు. ఆ ఆవేదనాపూరిత దృశ్యాన్ని చూడలేక బడికి వచ్చేకాడు పంతులు. శానీ అతని మనస్సు నెమ్మదిగా వుండలేక పోయింది. ఆరాత్రి హరిజనవాడకు వెళ్లి

మెల్లగా ఆ చూకీ తీశాడు. విషయం తెలుసుకొన్నాక అతనికి ముచ్చెమటలు పోసినై. లోకంలో అనాధలను పోషించే అదృష్టంలేక ఎందరో ఆఘోరిస్తున్నపుడు అంటే గంజనిగూడా దొంగిలించే నీచులు కిరాతకులు వున్న విషయం అతనికి క్రొత్తగా కనిపించింది. కానీ ప్రఖ్యాతిగన్న మనదేశంలో శిబిచక్రవర్తులు కీర్తిగన్న ఈ పవిత్రభారతంలో ఈలాంటి గంజిదొంగలు యెందరున్నారో అతనికి తెలియదు. ప్రత్యేకించి రాయలేనిన రథనాలసీమలో వందలు గాడు వేలమంది ఈ వ్యాపారంలో వేలనుగడిస్తూ డబ్బుతోపాటు మహాదాతలని దానకర్ణులని పేర్లనార్జించు కుంటున్న విషయం అతనికి తెలియదు.

అతని హృదయం ద్రవీ భూతమై పోయింది. ఆ వేడిలో అధికారికి పెద్ద రిపోర్టువ్రాసి గంజిత్రాగ్ వారినందరినీ సంతకాలు పెట్టుమన్నాడు. అంతసాహసానికి నోచుకొనే గుండెలు వారికిలేవని అతనికి తెలియదు. కానీ అతిప్రయత్నం మీద ముగ్గురు మాత్రం వ్రేలిముద్రలు వేశారు. పంతులు గుండెలను రాయిచేసుకొని అదిరే చేతులతో అడ్రస్సు వ్రాసి టపాల్లో వేశాడు.

విదురోజులు గడిచాయి. ఉన్నట్టుండి అధికారుల అమాంతంగావచ్చి గంజిదొడ్డిని తణిఖీచేసి తనకళ్ళ యెదట నంజప్ప చేతులకు బెడీలు వేసిలాక్కొని వెళుతారని అతడి ఆలోచన. అడకలలు కన్నాడు. కానీ ఆరవరోజే అతనికి శ్రీముఖం అందింది. అతణ్ణి ఏకారణం చూపకనే అరువది మైళ్ళ కావల ఒకపల్లకు మార్చివేశారు. ఆ రోజూ సాయంకాలం నంజప్ప అతనిమందు సాక్షాత్కరించాడు. పీపాలకొద్దీ గంజిత్రాగి బలసిన బొజ్జలాగా కనబడే తనబొజ్జను నెమ్మదిగా తడుముకుంటూ... ఏమయ్యా చూచి పురుగుతిని పుట్టలోవుండకుండా యీలాంటి పనులకువస్తే యింతే జరుగుతుంది. ఇంతకూ పసివాడని, వృద్ధికి రావలసిన వాడని విడిచిపెట్టాను. లేకుంటే కుట్రంగా దేహుకుద్ది చేయించి పంపేవాణ్ణి. బాగ్రత్త అన్నాడు.

ఆ వికృత స్వరం వింటుంటే పంతులుకు చాలా అసహ్యం వేసింది. ముఖాన ఉమ్మివేద్దామన్నంత

కోపం వచ్చింది. గొంతు సులిమేదామన్నంత వుక్రోమం వచ్చింది. కానీ లెక్కలేని పెనెరటుతిని; మదమెక్కి ఆ మెలితిరిగిన కండలు; మణుగులకొద్దీ వుల్లి పాయలుతిని బలిసిన ఆమాంసపర్వతానికి చాలినంత పలుకుబడివుంది. చెప్పగూడదు కానీ అతడు ఒక బాధ్యతాయుత స్థానంలోగూడావున్నాడు. పరిపాలనలో భాగముంది, అలాంటపుడు తనేంచేయాల్సి ఒక కన్నీటి చుక్కనువిడిచి వెళ్ళడం శ్రేయస్కరమనుకున్నాడు. ఉదయం కానీ బన్నులేదు. ఆ రాత్రి అరిచేత ప్రాణాలు పెట్టుకొని బడిలోనే పడుకున్నాడు. అర్ధరాత్రి సుమారు వందరార్లు పడ్డాయి. ఎలాగానో ప్రాణాలు చిక్కబట్టుకొని ఉదయం నంజప్పగారి దుర్బేధ్యమైన కోటనుండి తప్పకొని బయట పడ్డాడు. అతడు వెళ్లిన సాయంకాలమే విదారుమంది పోలీసులు వచ్చారు. రిపోర్టులో వ్రేలి ముద్రలు పెట్టిన ముగ్గురు యివకుల యిండ్లపై దాడి చేశారు. పదిహేడు సారాబుడు స్వాధీనం చేసుకొన్నారు. ఈ బుడ్లు నంజప్పచేత స్వయంగా పంపివారి పూరిపాకమారుల్లో ఆక్షణానికి ముందే దాచబడినై. వాటిని అక్కడదాస్తున్నపుడు యింటిలోని ఆడవాళ్ళు అడ్డురాకపోలేదు గానీ ఎటటోపీల భయం వెనక్కిలాగింది. ముగ్గురి వీపులు విమానంమోత మ్రోగి పోయినవి. నంజప్ప పెట్టిన కోడి ఫలావుతిని అది జీర్ణం అయ్యేదాక బెల్లులు తీసుకొని ఆ ముగ్గురినీ చితగొట్టారు. గ్రామమంతా అదృశ్యాన్ని చూచి ఆక్రోశించి పోయింది. కలిగినవారికి ఎదురునిలిచి తేమిగిలేవి చెప్పబెబ్బలే నన్నారు అనుభవజ్ఞులు.

ఆ మరునాడు పోస్తున్న గంజిగూడా అగిపోయింది. యిలాగా ఒక్కవారం రోజులు దొరికిపోయినవి. ఆ మధ్య ఒకనాడుమాత్రం వరుసగా పదేను బానలుంచి ముప్పైకేను నూకలుపోసి చాలా గట్టిగా గంజిశాకారు. ఆ దినం యెవరో ముగ్గురు పెద్ద అధికారుల వచ్చారు. నంజప్ప స్వయంగా మంతకు తీసుకొని అందరికీ గంజిపోశాడు. వచ్చిన అధికారుల ఆశ్చర్య చకితులైనారు. ఆ చుధ్యాహ్నం అధికారకు చాలా ఆడంబరంగా విందుజరిగింది. చుక్కలేని తెల్లని పాట్టెలు పిల్ల...చిన్న సంభావుల

పచ్చియియ్యం... పులావు ఘుమఘుమలాడింది. కరణం మున్నబు నంజప్ప అధికారుల సత్కృతిగా తిన్నారు. ఇలాంటి విందులన్నీ చూశానుగానీ యింతరుచి కరంగా లేదని పెద్ద అధికారి సర్దిఫై చేశారు. "పైంచాలక పోయింది. లేకుంటే యింకా ఎన్నో చేశేవారమని ఎక్కువగా తిని కడుపు నొప్పితో బాధ పడుతూ పల్లకిలింపాడు కరణం, కొవ్వొగలిగిన పిల్ల కొత్తపాట్ల లన్నాడు పొట్టను తడుముకుంటూ మున్నబు.

ఆ సాయంకాలం పెసరపప్పుతో తయారైన పోలీలు భోంచేశారు అధికారులు. ఇక పనిముగిసిందని గర్వంతో అధికారులు సాగనంపాడు నంజప్ప.

గంజిదొడ్డికి సంబంధించినంత వరకూ నంజప్ప చాలా బాగా వ్యవహరిస్తున్నాడని ఆఖ్రిప్రాయ పడ్డారు అధికారులు. కిట్టని వారంతా ఎన్నో చెబుతారని వాటిని పాటించక ప్రజాసేవచేయాలని చెప్పాడు పెద్ద అధికారి. చిత్తమంటూ తలనాడించాడు నంజప్ప.

మరునటివారం నంజప్ప అధికారవద్దకు వెళ్ళాడు. ఇనున్న లేవన్ చాలదని అందరిలోనూ ముండుబడి పోట్లాడాడు. పేదలకోసం ఎంతక్రమ! ఇతనికంటే ప్రజాసేవకుడు లేదనుకొన్నారు అక్కడ విన్న వారందరూ. త్రాగేవారు ఆరువందలై పోయారని వారికి లేవన్ రెండింతలు పెంచాలని పట్టుబట్టాడు. అధికారులు ఈ దానకర్తని ఉపన్యాస పటిమకు మెచ్చుకొని రోజుకు 36 శేర్లు జొన్నలు; 9 శేర్లు బియ్యము; 8 శేర్లు గోధుమలు; 6 శేర్లు పెసలు; రెండుమంబుగులు ఉలిపాయిలు సపయి చేయించారు.

ఆ రోజునుండి నంజప్ప స్వయంగా ఒక పెద్ద ఆంగడి పెట్టించాడు. చూడింట ఒకభాగానికి మనసలు కరణాల భాగస్వాములు. వర్తకం బాగానే జరుగుతున్నది. కరణంగారి తమ్ముడు అందులో నియుక్తుడైనాడు. అమ్మకం యెలావున్న సాయంకాలం కరణంగారి గృహంలో పోలీల నువాసన కమ్మగా పసుంటుంది. మన్నబుగారి వంటయింటి ఆలమారా నిండుకు ఉల్లిపాయలే, నంజప్పగారి

ఇనప్పైటెలో మాత్రం ప్రతివారం మూడువందల పచ్చినోట్లు వెలి విక్రాంతి తీసుకుంటున్నవి; రిపోర్టులో ప్రేలిముద్రలు వేసిన ముగ్గురు యువకులూ అదృష్టవంతులు. వారు సాహసించి ప్రేలిముద్రలు వేసినందుకు బెల్లుబెబ్బలు తిన్నాయిప్పుడు జైల్లో కడుపునిండుకూ సరికటి తింటున్నారు. ఆ సాహసానికీగూడా నోచుకోని వారికి ఆసలు గంజికూడా కరువైపోయింది.

ఇంతకూ నంజప్ప ఘరానావ్యక్తి. త్వరలో ఆయన జాతకంలో యం. ఎల్. ఏ అయ్యేయోగం వుందని ఎవరో కార్తాంతికుడు చెప్పాడట. అందుకోసం ఆయన ఆన్నివిధాలా ప్రయత్నిస్తున్నాడు. అదృష్టంవంటే అతడు మంత్రిగూడా కావచ్చునేమో; ఆ ప్రజాసేవా భారాన్ని మోయడానికి చాలినంత బలంకావాలి. అందుకోసం వేలకొలది పీపాలగంజి త్రాగుతున్నాడు. ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే ఆయన కడుపులో కృష్ణమూర్తిలాగా ప్రపంచాన్ని దాచుకున్నాడు. కొంచెం దూరదర్శిని సాయంతో చూచామంటే ఆయన కడుపులో ఎన్నోరోడ్డు పరుగిడుతుంటాయి. లెక్కలేని రోడ్లకంట్రాక్టరత్వం, ఎన్నో చెరువులున్నాయి. మరెన్నో ఖంటలున్నాయి. అలాంటి మహానాయకుడు ఆ గ్రామాధిపేత! శ్మశానంలాంటి ఆ గ్రామాన్ని ఏలుతున్న పెనుభూతమతడు.

అతడెక్కడో వున్నాడనుకోవడం పొరబాటు. అతనికారు రయ్యుని మన కళ్లముందే పోతున్నది. అతడు సామాన్యమైన వ్యక్తిగాడు. అనర్థం గా వుపన్యసించగలడు. మొన్న మొన్ననే కరువు నివారణ కమిటీ సభ్యుడైనాడు. ఈ విషయం తెలిసిందే తన స్వగ్రామంలో మిగిలిన నాలుగు కుటుంబాలు కొంపలు విడిచి వలసలు వెళ్లి పొయ్యారు. ఆయన ఘనత ఇంకెన్ని విధాలుగా నుజాసలను విరజమ్మ బోతున్నదో తెలియమగానీ మళ్లి ఏదో పేదవిద్యార్థులకోసం మాస్టరు పెట్టబోతున్నాడని ఒక పుకారు లేచింది.

ఎంతమట్టుకు నిజమోదా!